

**До разової спеціалізованої вченої ради
в Одеському державному університеті
внутрішніх справ**

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Чорноус Юлії Миколаївни на дисертацію Луцюка Романа Петровича
«Особливості кримінального процесуального доказування у
кримінальних провадженнях, розпочатих за фактами дорожньо-
транспортних пригод» на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність дослідження. Забезпечення та гарантування безпеки громадян є одним із центральних завдань правоохоронних органів, зокрема й щодо належної організації та розслідування кримінальних правопорушень. Аналіз структури та динаміки злочинності свідчить, що на території нашої держави вчиняється значна кількість необережних злочинів, зокрема й пов'язаних із порушенням правил дорожнього руху та експлуатації транспорту. Безумовно, що у системі забезпечення безпеки дорожнього руху, державою вжита значна кількість правових, організаційних та технічних заходів. Водночас, кількість дорожньо-транспортних пригод, які тягнуть за собою наслідки передбачені Кримінальний кодексом України залишається доволі високою. Необхідно звернути увагу, що зважаючи на поширеність таких кримінальних правопорушень, вченими протягом багатьох років приділялась увага їх науковому аналізу та розроблялись відповідні методики їх розслідування, а також проблемні питання, які пов'язані із здійсненням кримінального процесуального доказування у кримінальних провадженнях цієї категорії. Водночас, необхідно зауважити, що наукове знання не має залишатися статичним, а потребує постійного оновлення та пошуку нових рішень з метою забезпечення потреб слідчої практики. Слушно також звернути увагу, що, наразі, працівники слідчих підрозділів зіштовхуються із значною кількістю проблемних питань, які виникають під час розслідування

та здійснення доказування у таких категоріях кримінальних проваджень. Значним чином це пов'язано із появою нових видів транспортних засобів, які мають особливі технічні характеристики, а також щодо яких існують суттєві законодавчі прогалини у частині правового регулювання їх експлуатації. Крім того, наразі, у межах криміналістики та кримінального процесуального права, фактично, недослідженим залишається питання здійснення кримінальних проваджень щодо дорожньо-транспортних пригод, які вчиненні за участі бойових машин. Наголосимо, що розслідування таких кримінальних правопорушень характеризується значними особливостями, зокрема й у частині доказування відповідної системи обставин вчинення кримінального правопорушення. Більше того, експлуатація таких машин відбувається у зоні активного ведення бойових дій, зокрема й у межах великих агломерацій, де цивільне населення залишається повноцінним учасником дорожнього руху, а складність оперативної обстановки потребує нового погляду на вказану проблематику, у тому числі й у контексті розслідування дорожньо-транспортних пригод.

Зважаючи на викладене, а також підняті у роботі проблемні питання, на нашу думку, представлене дисертаційне дослідження є актуальним.

Крім того, актуальність представленого дослідження додатково підкреслюється тим, що воно виконано відповідно до положень Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки (затверджена указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021), Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки (затверджена указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки (затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756-р), пріоритетного напрямку «Правові механізми забезпечення і захисту прав та свобод людини», «Фундаментальні та прикладні проблеми наукового забезпечення боротьби зі злочинністю в

Україні» Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року №12-21. Дослідження є складовою плану науково-дослідної роботи Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку та реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0116U006773) та частиною загальної наукової теми, що виконується кафедрою кримінального процесу та криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ «Охорона та захист прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження» (0114U004019).

Структура та зміст роботи. Робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які об'єднали 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У **вступі** автором обґрунтовано актуальність обраної ним теми, сформульовано її мету, яка знайшла свою конкретизацію у відповідних завданнях, визначено новизну отриманих результатів, їх наукове та практичне значення для розвитку наук кримінально-правового циклу та вдосконалення правозастосовної практики. Визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наведено дані про апробацію результатів дослідження, наукові публікації здобувача.

У першому розділі дослідження **«Характеристика дорожньо-транспортних пригод як об'єкта дослідження під час розслідування кримінальних проваджень»** дисертантом традиційно та обґрунтовано проведений детальний огляд монографічних досліджень з метою визначення стану наукового дослідження обраної ним проблематики та формування системного підґрунтя для здійснення власного наукового пошуку. Зауважимо, що з метою системного вирішення цього завдання, дисертант перед початком огляду наукових джерел систематизував їх на відповідні блоки (с.29-30) та

закономірно проаналізував наукові роботи щодо здійснення кримінального процесуального доказування загалом, що прямо корелює із визначеним ним предметом наукового пошуку (с.30-38). Крім того, аналізуючи наведені роботи, автор виокремив ті їх положення, які використані ним як основа для власного наукового пошуку. Зважаючи на те, що у дослідженні автор зробив акцент на кримінальних провадженнях щодо дорожньо-транспортних пригод, які вчинені за участі бойових машин, слухним є його звернення й до аналізу наукових робіт щодо особливостей здійснення кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимів.

Також, автором зроблено огляд наукових робіт щодо проблем доказування під час розслідування окремих категорій кримінальних проваджень, а в подальшому послідовно охарактеризовані наявний науковий доробок щодо особливостей розслідування дорожньо-транспортних пригод (с.40-47).

Також у межах цього розділу відповідно увага приділена механізму дорожньо-транспортної пригоди як об'єкту кримінального процесуального пізнання, що зумовило цілком обґрунтоване звернення до теоретичних напрацювань вчених щодо сутності та змісту кримінального процесуального пізнання. Цікавим є підхід автора й до його власного розуміння сутності кримінального процесуального пізнання, визначення якого сформульовано на основі застосування міждисциплінарного підходу (с.52). З позитивного боку також слушно відмітити детальну увагу автора до визначення та характеристики центрально об'єкту кримінального процесуального пізнання, де поряд із кримінальним правопорушенням, автор слушно акцентує увагу й на кримінально-релевантній події як об'єкті початкового кримінального процесуального пізнання (с.54), а також визначає ознаки власне дорожньо-транспортної пригоди як кримінально-релевантної події, яка є початковим об'єктом кримінального процесуального пізнання (с.57-58). Також автор звернув увагу й на основні напрями використання засобів пізнання під час

дослідження кримінально-релевантної події, наголошуючи, що встановлення її сутності є стратегічним завданням розслідування (с.59-61). Продовжуючи автор наголосив, що після встановлення сутності кримінально-релевантної події кримінально-процесуальне пізнання, як правило, спрямовується на інших ключовий об'єкт – механізм дорожньо-транспортної пригоди, а також охарактеризував особливості окремих елементів механізму таких кримінальних правопорушень, а також моделей їх кримінального процесуального пізнання. Цілком закономірно, що доволі детальна увага автором приділена особливостям кримінального процесуального пізнання транспортного засобу як структурного елемента механізму дорожньо-транспортної пригоди. Здійснюючи такий аналіз, дисертант відзначив і відповідну систему проблемних питань, які виникають щодо правового регулювання експлуатації окремих видів транспортних засобів у сучасних умовах. Цікавим та обґрунтованим є й підхід автора щодо аналізу обстановки вчинення ДТП як складової механізму такого кримінального правопорушення. Зважаючи на те, що загалом питання обстановки вчинення дорожньо-транспортних пригод аналізувалось науковцями, автор акцентував основну увагу на дослідженні обстановки бойових дій, як специфічної сукупності умов у яких вчиняються відповідні різновиди дорожньо-транспортних пригод (с.67-71).

Продовжуючи своє дослідження автор звернувся до проблем класифікації дорожньо-транспортних пригод, пов'язавши такі класифікації із особливостями подальшого формування відповідної моделі доказування у конкретному кримінальному провадженні, де звернув увагу на призначені класифікаційних досліджень у контексті практичної діяльності слідчих підрозділів (с.73-74). Розпочинаючи аналіз класифікацій, дисертант звернувся до напрацювань вчених у галузі кримінального права, зробивши обґрунтований висновок, що наявні, наразі, наукові класифікації та систематизації дорожньо-транспортних пригод не включають кримінальне

правопорушення передбачене ст.415 КК України (с.75). Продовжуючи дисертант проаналізував наявні у межах криміналістики класифікації дорожньо-транспортних пригод та спираючись на теоретичні положення сформовані вченими запропонував власну класифікації дорожньо-транспортних пригод за такими критеріями: а) конструктивні характеристики транспортних засобів; б) особа, яка керує відповідним транспортним засобом, пов'язаним із виконанням завдань сил оборони; в) обстановкою вчинення таких дорожньо-транспортних пригод (с.78-92).

У другому розділі дослідження **«Організаційні засади кримінального процесуального доказування у кримінальних провадженнях за фактами дорожньо-транспортних пригод»** дисертантом звернута детальна увага на систему обставин, які підлягають доказуванню під час розслідування таких кримінальних правопорушень. Розпочинаючи аналіз цього блоку питань, дисертант звернувся до аналізу загальних положень, які стосуються обставин, які підлягають доказуванню у межах кримінального провадження, предмета доказування та інших теоретичних питань, щодо інституту доказування (с.94-95). Крім того, конкретизуючи предмет свого наукового пошуку, автор звернув увагу, що обставини, які підлягають доказуванню можуть бути розподілені на два блоки: по-перше, обставини, які підлягають доказуванню під час розслідування дорожньо-транспортних пригод будь-якої класифікаційної групи; по-друге, обставини, які потребують доказування під час розслідування дорожньо-транспортних пригод відповідної класифікаційної групи, наприклад, вчинених за участі бойових машин та транспортних засобів. Аналізуючи проблематику обставин, які підлягають доказуванню дисертант ґрунтовно та комплексно поєднав відповідні обставини, які визначені у КПК України та КК України як специфічні для кримінальних правопорушень цієї категорії. Особливої уваги заслуговують розроблені автором положення щодо виокремлення системи спеціальних

обставин, які підлягають доказуванню у разі вчинення кримінального правопорушення за участю бойових машин (с.107-115).

У продовження дослідження автор на рівні окремого підрозділу звернувся до особливостей взаємодії під час доказування, зокрема виокремив особливості взаємодії у складі СОГ (с.120-121), акцентував увагу на тому, що у сучасних умовах з метою оптимізації цього напрямку роботи ефективним та своєчасним рішенням має бути створення військової поліції (с.121-124).

У третьому розділі дослідження **«Характеристика засобів доказування у кримінальних провадженнях щодо дорожньо-транспортних пригод»**, автором акцентована увага на основних інструментах забезпечення доказування – слідчих (розшукових) діях та використанні спеціальних знань. У контексті дослідження слідчих (розшукових) дій, автором доволі детально проаналізовані особливості огляду місця події, а також виокремлені недоліки та помилки, які допускаються працівниками правоохоронних органів під час проведення такої слідчої (розшукової) дії. Також у контексті дослідження особливостей проведення огляду місця ДТП, автором звернута увага, на неповному інформації, яка викладена у протоколах таких оглядів, зокрема у прифронтових регіонах, що з одного боку має об'єктивне пояснення, оскільки проведення слідчих дій у таких регіонах створює небезпеку для життя та здоров'я працівників правоохоронних органів, а з іншого такий стан справ значно ускладнює здійснення подальшої процедури доказування у відповідних кримінальних провадженнях.

Також автором на підставі опрацювання матеріалів практики наведена сучасну класифікацію невизначеності параметрів, використовуваних при аналізі обставин ДТП, що є результатом огляду місця події та транспорту (с.136-137). Не менш детальна увага приділена й організаційно-тактичним особливостям огляду (с.138-141). Новизною та важливим практичним значенням характеризуються розроблені автором положення щодо особливостей огляду бойових машин (с.142-145). Додатково зазначимо, що

доволі детальна увага приділена й особливостям проведення допиту (с.149-151) із акцентуванням уваги на окремих психологічних особливостях проведення допиту військових.

Аналізуючи особливості використання спеціальних знань під час доказування дисертантом доволі ґрунтовно досліджені особливості проведення судово-медичних експертних досліджень (с.161-170.) Досліджуючи це питання автор цілком слушно звернув увагу на наявну, наразі, проблему встановлення за допомогою судово-медичних досліджень впливу на реакцію водія та його стан окремих лікарських засобів та інших препаратів, які мають рецептурну форму продажу, але фактично є у вільному доступі, а їх використання є несумісним із керуванням транспортним засобом. Доволі детальним є й аналіз різного типу інженерно-технічних експертиз, які проводяться під час розслідування таких кримінальних проваджень.

З огляду на викладене, можемо зауважити, що поставлені у дисертації мета та завдання вирішені, а основні результати – висвітлено у розгорнутих та аргументованих висновках.

Наукова обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Викладені у роботі Р.П. Луцюка положення є науково обґрунтованими та стосуються всіх проблем, що охоплені темою дисертації. Це забезпечено завдяки логічно визначеним об'єкту та предмету дослідження, правильно та коректно застосованому методологічному апарату, правильно підібраній дослідницькій базі, теоретична частина якої полягає у всебічному та ґрунтовному аналізі наукових праць вітчизняних вчених у галузі криміналістики, кримінального процесу, кримінального права, обраній емпіричній базі, котру становлять офіційні статистичні дані Офісу Генерального прокурора, відомості з Єдиного державного реєстру судових рішень, зокрема опрацювання 50 вироків за ст. 286 КК України та 20 вироків за ст. 415 КК України, результати опитування 127 слідчих Національної поліції України, 50 слідчих Державного бюро розслідувань, 20 прокурорів

спеціалізованих прокуратур у сфері оборони. Під час підготовки дисертації використано власний досвід роботи автора на посадах слідчого, прокурора, прокурора спеціалізованих прокуратур у сфері оборони.

Новизна представлених теоретичних результатів, проведених здобувачкою досліджень. Автор провів наукове дослідження, в якому комплексно, з використанням сучасних методів наукового пізнання та врахуванням новітніх досягнень теорії та практики сучасної науки, здійснив комплексне наукове дослідження особливостей кримінального процесуального доказування у кримінальних провадженнях, розпочатих за фактами дорожньо-транспортних пригод.

Серед основних розроблених положень, що розв'язують конкретні наукові завдання, мають характер концептуальних і відповідають критеріям наукової новизни, слід відмітити такі:

уперше:

обґрунтовано двоетапну структуру кримінального процесуального пізнання дорожньо-транспортної пригоди: а) пізнання ДТП як кримінально-релевантної події; б) пізнання механізму ДТП як кримінального правопорушення, а також виокремлено ознаки дорожньо-транспортної пригоди як кримінально-релевантної події;

обґрунтовано прикладну необхідність у контексті пізнання механізму дорожньо-транспортної пригоди виокремлення категорії «обстановка ведення бойових дій або наближена до бойових дій», а також, базуючись на концепції надзвичайних правових режимів, запропоновано модель організації дорожнього руху у зоні бойових дій;

розроблено класифікацію дорожньо-транспортних пригод у кореляції із веденням на території України бойових дій за такими критеріями: конструктивні характеристики транспортних засобів, за яким виділено такі види дорожньо-транспортних пригод; характеристика особи, яка керує транспортним засобом, пов'язаним із виконанням завдань сил оборони;

обстановкою вчинення такої категорії дорожньо-транспортних пригод; способом переміщення бойових машин;

сформульовано структуру та охарактеризовано елементи предмета доказування під час розслідування дорожньо-транспортних пригод, вчинених за участі бойових машин: *по-перше*, обставини, які стосуються особи, що вчинила дорожньо-транспортну пригоду, керуючи бойовою машиною чи іншим видом військової техніки; *по-друге*, обставини, які стосуються належності транспортного засобу до бойової, спеціальної чи транспортної машини, визначеної у диспозиції ст. 415 КК України; *по-третє*, обставини, які встановлюють вид порушення правил водіння або експлуатації транспорту;

виокремлено особливості огляду транспортних засобів, які використовуються силами оборони: *по-перше*, особливості огляду цивільних транспортних засобів, конструктивно переобладнаних для виконання завдань сил оборони; *по-друге*, особливості огляду бойових машин із акцентуванням уваги обов'язковості початкового огляду такого транспортного засобу вибухотехніками;

удосконалено:

положення щодо організації проведення окремих слідчих (розшукових) дій як засобів доказування під час розслідування дорожньо-транспортних пригод, зокрема проведення огляду у частині: а) класифікації невизначеності параметрів, використовуваних при аналізі обставин ДТП, що є результатом огляду місця події та транспорту; б) систематизації типових помилок, які допускаються під час проведення огляду у кримінальних провадженнях цієї категорії; в) формулювані доповнень до ст. 237 КПК України;

положення щодо особливостей використання спеціальних знань під час доказування у провадженнях, розпочатих за фактами дорожньо-транспортних пригод що: особливостей призначення судово-медичних експертиз; виокремлення проблемних питань і основних напрямів вдосконалення

експертних досліджень під час доказування у межах кримінальних проваджень щодо дорожньо-транспортних пригод: *по-перше*, відсутність експертних методик дослідження загального технічного стану та технічного стану окремих агрегатів бойових та інших спеціальних машин військового призначення; *по-друге*, у разі вчинення ДТП у умовах бойових дій обов'язкове призначення та проведення військової експертизи; *по-третє*, обов'язкове призначення та проведення дорожньо-технічної експертизи у разі вчинення ДТП у зоні ведення бойових дій, районах, де велись бойові дії, та прилеглих районах;

набули подальшого розвитку:

положення щодо сучасного стану теоретичного забезпечення доказування під час розслідування кримінальних проваджень, розпочатих за фактами дорожньо-транспортних пригод, у частині класифікації наявних наукових праць;

положення щодо форм та напрямів взаємодії під час доказування у кримінальних провадженнях, розпочатих за фактами дорожньо-транспортних пригод, у частині: *по-перше*, взаємодії слідчого з іншими структурними підрозділами Національної поліції України, зокрема зі співробітниками оперативних підрозділів; *по-друге*, взаємодії слідчого з представниками інших правоохоронних органів; *по-третє*, взаємодії слідчого з Військовою службою правопорядку; *по-четверте*, взаємодії слідчого з особами, які володіють спеціальними знаннями (спеціалістами, експертами); *по-п'яте*, взаємодії слідчого з громадськістю та ЗМІ.

Таким чином, ступінь наукової новизни дослідження, обґрунтованість наведених у ньому положень, висновків і сформульованих рекомендацій відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Практичне значення отриманих результатів. Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані в дисертації, використовуються у:

– *практичній діяльності правоохоронних органів України* – під час розслідування кримінальних проваджень, розпочатих за фактами дорожньо-транспортних пригод, а також здійснення процесуального керівництва розслідування цієї категорії кримінальних проваджень (акт впровадження у практичну діяльність Другого слідчого відділу територіального управління ДБР у місті Миколаєві від 21 травня 2024 року; акт впровадження у практичну діяльність Одеської спеціалізованої прокуратури у сфері оборони Південного регіону від 23 травня 2024 року; акт впровадження у практичну діяльність ВРЗуСТ Слідчого управління ГУНП в Одеській області від 31 травня 2024 року);

– *науково-дослідній діяльності* – під час проведення загальнотеоретичних і галузевих досліджень проблемних питань кримінального процесуального права (акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 09 травня 2024 року).

- *навчальному процесі* – викладені у дисертації положення використовуються під час підготовки посібників, методичних рекомендацій, проведення лекцій, семінарських і практичних занять з курсантами та слухачами закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання під час викладання навчальних дисциплін: «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», (акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 09 травня 2024 року);

Вищевикладене є підставою для загальної позитивної оцінки дисертації Луцюка Романа Петровича «Особливості кримінального процесуального доказування у кримінальних провадженнях, розпочатих за фактами дорожньо-транспортних пригод» як самостійного наукового дослідження з актуальної і важливої для науки кримінального процесу та криміналістики проблеми.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та

висновки, що сформульовані в дисертації відображено у шести наукових публікаціях, серед яких три статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна стаття – у міжнародному науковому виданні, дві публікації – тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Відсутність порушення академічної доброчесності. За результатами аналізу роботи порушень вимог академічної доброчесності не встановлено, під час використання в роботі наукових результатів, ідей, думок і матеріалів інших авторів, здобувачем здійснено посилання на їх публікації.

Реального або потенційного конфлікту інтересів у офіційного опонента щодо здобувача, його наукового керівника та інших членів разової спеціалізованої вченої ради немає.

Позитивно та високо оцінюючи проведене дисертантом дослідження, необхідно звернути увагу на **наявність окремих положень, що можуть бути предметом для дискусії під час публічного захисту дисертації**, серед яких:

по-перше, у дослідженні автор обґрунтовано звертає увагу на те, що у сучасних умовах значна частина таких кримінальних правопорушень, зокрема на тимчасово окупованих територіях, вчиняється представниками збройних сил держави агресора, а такі дії кваліфікуються за ст.438 КК України. У контексті цього, хотілось би почути думку дисертанта чи застосування такого підходу до кваліфікації, яких загалом є виправданим, впливає на формування відповідної моделі доказування під час розслідування таких кримінальних проваджень;

по-друге, зважаючи на широкий спектр наведених у дослідженні прикладів, зокрема й щодо виявлення таких злочинів та тимчасово окупованих територіях після їх звільнення, слушно почути позицію автора, зокрема й як практичного працівника щодо проблемних питань та особливостей початкового збору інформації про такі кримінальні

правопорушення, адже між їх вчиненням та фактичним виявленням проходить доволі тривалий проміжок часу;

по-третьє, у дослідженні автором акцентується значна увага на особливостях огляду бойових машин, які є учасниками ДТП. Зважаючи на викладене, необхідно почути більш розгорнуту позицію автора щодо проблемних питань, які виникають під час експертного дослідження таких транспортних засобів та можливих шляхів їх вирішення;

по-четверте, у дослідженні автор наводить як одну із причин дорожньо-транспортних пригод – втоми металу. Аналіз практики свідчить, що у разі встановлення такої причини ДТП кримінальні провадження доволі часто закриваються. Чи є на думку автора такий підхід правильним і чи потребує встановлення та доказування причина виникнення втоми металу внаслідок чого сталась дорожньо-транспортна пригода?

Викладені зауваження мають дискусійний характер і суттєво не впливають на високу оцінку дисертації як актуального, якісного, послідовного завершеного наукового дослідження, у якому вирішено окрему наукову проблему.

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Узагальнюючи викладене, можемо зауважити, що дисертація «Особливості доказування у кримінальних провадженнях, розпочатих за фактами дорожньо-транспортних пригод» є самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана здобувачем особисто, містить нові науково-обґрунтовані теоретичні результати проведених нею досліджень, що мають важливе значення для розвитку науки. Вона відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними

постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, від 19 травня 2023 року № 502), а також Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор – Луцюк Роман Петрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
Професор кафедри криміналістики та
судової медицини Національної академії
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

